

NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Tečaj X.

V saboto 25. decembra (ranozimna) 1852.

List 103.

Kmetijske skušnje.

(Kako krompir saditi, da se zdrav pridelk dobi). Po nasvetu „Novic“ sim dal semenski krompir na platiče zrezati, take kosce na kašti po tléh (ceglastih) razpoložiti, in jih enekrat premešati, da so se močno osušili. Perve dni majnika so bili ti enako suhim jabelčnim platičem zgerbančeni kosci za brazdo pometani na njivo, ki je bila dobro pognojena z gnojem, ki je bil čez polovico namešan s cestnim blatom; in glejte! desiravno je bil sicer krompir pridelan na šotnih njivah vselej prejšpehast in močno voden, sim to leto pridelal na 600 štirjaških seznjih do 120 mernikov z verhom popolnoma zdravega in lepega krompirja, kateri se mi v hramu na od tal napravljenem odru vedno zdrav prihrani *).

(Skušnje z Bortfeldsko répo). Hrumeča hvala Bortfeldske répe kmalo po tem, ko je bil krompir začel gnjiti, me je opomnila, da sim bil skusil jo sejati. Jeseni o pri nas navadnem času repne setve vsejana je le malo storila; repše je bilo veliko, repa pa drobna. Iz tega spoznavši, da ta répa dostojno časa potrebuje, da dorase, jo vsejem med prosó, in zrasla je dobro debela do sred velicega serpana. Koj po tem je pa začelo perje rumeneti, korén gnjiti, in korén je bil hudo grenak. Letašnja jesenjo vsejem koj o začetku malega serpana, in glejte! pridelal sim kaj lepo in debelo Bortfeldsko repo. Ona je slaji od naše navadne repe **), tudi tečniši, je sladka kuhana v oblicah in skerhljana, pa tudi kisla je dobra, zlasti pa pečena in z laškim oljem zabeljena da prav prijetno jed.

S semenom njenim zamorem kmetovavcem vstreči. Tudi semena francoske in angleške pahovke imam še nekoliko oddati. Dr. Orel.

Nektere važniših zapoved in prepoved iz nove gojzdne postave.

(Konec.)

Če se v gojzdu ali poleg gojzda kak oginj zaleti, ali če se kaj taciga rabi, kar je zavolj ognja nevarno, je treba skerbne pazljivosti.

*) V poterjenje te domače skušnje pristavimo še, kar smo ravno v 51. listu »Dunajskega kmetijskega časnika« brali, da je gosp. Tchusi pustil semenski krompir zveneti in za pečo posušiti — pridelk je bil čuda dober (»der Erfolg war wirklich überraschend«). Za 5 dni je ti posušeni krompir popred kalil; zeliše njegovo je bilo posebno košato in lepo; krompirja se je pridelalo veliko debelega, in ne eden ni bil gnjil. — Take skušnje zaslužijo, da jih kmetovavci dostojno porajajo!

**) Vredništvo zamore to čez in čez poterditi. Vred.

Vsakdo, ki v gojzdu ali ob kraju njega na zapušen oginj ali žarjavico zadene, je dolžan kolikor je moč vse pogasiti.

Ako gojzd gori, imajo lastnik, gojzdnarji (boršt-narji) in župani pravico, vse sosedne kraje poklicati, da grejo požar gasiti.

Nad tem, da merčesi ne poškodjejo gojzdov, je vedno pazljivo čuti. Vlastnik gojzda ali gojzdnarji, ki kaj taciga zapazijo, morajo vse pomočke poskusiti, da se tako poškodovanje odverne; ako pa poskušeni pomočki ne pomagajo, in se je bati, da tudi sosedni gojzd zna škoda zadeti, so dolžni to berž politični gosposki na znanje dati, če ne, jih čaka kazin od 5 do 50 gold.

Gojzdnimu oskerbništvu se morajo varhi in čuvaji pridati po tisti šegi, kakor je v deželi navadno.

Orožja se smejo gojzdnarji le v resnični silobrani poslužiti.

Ako gojzdni pregrešek ni tak, da se ima po občni kazenski postavi kaznovati, se imajo vse take početja, ki se za gojzdni pregrešek spoznajo, tedaj tudi tistih, ki vživajo sužne pravice v gojzdu, po razmeri polajšav ali obtežav ali le okregati ali s zaporom od 1 do 13 dni pokoriti ali v denarji z 5 do 50 fl. kaznovati.

Ako se živina brez pravice v tuj gojzd na pašo zažene ali če tudi ona iz nepaznosti v gojzd zaide, je scer lastinec gojzda ali njegov namestnik praviloma ne sme ob življenje pripraviti, sme jo pa z dostojno silo pregnati, in če mu je škodo naredila, sme sam za-se toliko živine rubiti, kolikor je treba, da se mu s tem škoda poverne.

Pastir, ki na prepovedanim živino pase, se sme primorati, da jo neutegoma preč žene.

Kdor zoper varnost gojzdne lastnine kaj kaznjiviga počne, ima oškodovanemu lastniku škodo do dobriga poverniti, to je, ne le vrednost vzetiga gojzdniga blaga, temuč tudi tisto škodo, koja morebiti zadene po tem lastnika, da se na tistim mestu gojzda pridelk pokvari ali pomanjša.

Cesarki patent,

zastran izdelovanja, prodaje, in posesti orožja in streliva (robe za strel) in zastran nošenja orožja.

(Konec.)

Kazenske odločbe.

§. 29. Vsaka brezoblastna nareja, če tudi ne prepovedanega ali po svojih lastnostih sumljivega orožja, kakor tudi streliva, naj se kaznuje z zaporom od 1 do 14 dni, — vsaka brezoblastna kupčija z orožjem in strelivom, kateri se prištevajo tudi komisijne